

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 17. De Sponsalibus, & Denuntiationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

guinea, vel affine, exprimenda copula, cum eadem habita?
 R E S P. Maxime. Ita habet stylus Curiae, declarauitque
 congregatio Cardinalium. Solent enim hæc verba in di-
 spensationibus apponi, dummodo copula non interces-
 serit.

II QVAEST. Non est habita copula supradicta, ante ex-
 peditionem literarum dispensantium, & ideo nec facta est de
 copula mentio: sed habita fuit post expeditionem literarum,
 antequam presentarentur Episcopo proprio; rogo an valeant
 tales Litera dispensantes? R E S P. Dupliciter fit huiusmodi
 dispensatio: nimirum aut gratiose ab ipso Papa immedia-
 te dispensante: aut mediate per commissionem, qua
 Papa delegat potestatem Ordinario proprio impetra-
 tionum dispensandi cum illis. Ita loquitur Concil. Trident.
 sessi. 22. ca. 5. de reform. Dispensationes, inquit, quacunque au-
 thoritate concedenda, si extra Romanam Curiam commit-
 tenda erunt, committantur Ordinarijs illorum, qui eas impe-
 trauerint: ea vero, qua gratiose conceduntur, suum non sorti-
 antur effectum, nisi prius ab eisdem tanquam delegatis Aposto-
 licis, summarie tantum, & extraiudicialiter cognoscatur, ex-
 pressas preces surreptionis, & obreptionis vitio non subiaccere.
 Hoc posito dico sic, Si dispensatio fiat primo modo, tenet,
 licet habita fuerit copula, antequam Ordinatio literarum
 presententur, neque dum factum sit examen de vitio
 surreptionis, & obreptionis, si re vera tale vitium non
 sit. Si vero dispensatio fiat secundo modo, & ante Or-
 dinarij dispensationem, habita fuerit copula, ea dete-
 cta, Ordinarius nequit dispensare, ea vero occultata, di-
 pensatio est nulla. Ita declarauit Congreg. Cardinal.
 notat Guter. in q. can. capit. 15. num. 21. Sed de hac re plura
 apud Cord. qu. 45.

CAPVT XVII.

De Sponsalibus, & denunciationibus.

De Sponsalibus. §. 1.

- 1 Vnde dictum est nomen sponsalia.
- 2 Quo pacto definiuntur sponsalia.

Ccc 2

3 An

- 3 An sit necesse promissionem sponsalitiã externã declarari.
- 4 Quã externa signa sufficiunt ad declarandã sponsalitiã promissionem
- 5 Quo pacto celebranda sunt sponsalia.
- 6 In qua etate valida sunt sponsalia.
- 7 An ad validitatem sponsaliorum malitia suppletur etatem.
- 8 An parentes possint pro filijs minoribus legitime etate sponsalia celebrare.
- 9 Vtrum sponsalia celebrata à parentibus pro filio minore, obligent ipsum filium.
- 10 Quot, & qui sint effectus sponsaliorum.
- 11 De pœna frangentium sponsalia.
- 12 Quot sunt genera sponsaliorum.
- 13 De sponsalibus conditionatis.
- 14 De sponsalibus sub conditione turpi, vel impossibili.
- 15 An ex sponsalibus conditionatis nascatur impedimentum publicæ honestatis.
- 16 An sit sponsalitiã promissio sub conditione, si dispensauerit.
- 17 De sponsalibus factis per metum.
- 18 De pœna apposta, ei, qui non steterit sponsalium promissionibus.
- 19 De arrhis.
- 20 De causis solventibus sponsalia.
- 21 Quæ regula habenda sunt in causis, ad solventes sponsalia.

QUÆSTIO. Vnde ductum est nomen sponsaliorum. Respondendo. Ita Vlpian. L. 2. ff. de sponsalibus. Sponsalium autem, est sponte promittere. Fiebat autem olim hæc sponsalitiã promissio per munera data pariter

ti; aut tutori puellæ in vxorem ducendæ. Ita L. 1. Cod. Si nupt. ex rescript. pet. Sic habetur 11. Reg. 13. respondisse Saulem Regem Dauidi nupturo Micholi filix suæ, si giganteum occidisset, cum ad nuptias declinandas inopiam causeretur Bethlemiticus pastor: Non habet Rex sponsalia necesse (id est, munera pretiosa, quæ olim dabantur Regibus, cum filias spondebant) nisi tantum decem præputia Philistinorum. Fiebat etiam per stipulationem. L. 1. & 2. de sponsalib. & cap. Nostrates. 3. qu. Sponsus enim dabat fideiussores, seu sponsores promissæ fidei. Ita D. Tho. in 4. 27. quest. 1. artic. 1. Et ideo ait Isidorus libr. 9. Etymolog. cap. ultim. Sponsum sic dici, non quia promisit, sed quia sponsores dedit: similiter, & sponsa eisdem dabat sponsores. Nunc autem hæc promissio sponsalitia celebratur per contractum inter sponsam, & sponsum: celebratur autem hic sponsalitiuus contractus vno è quatuor modis. Vel simplici promissione de contrahendo matrimonio. Vel datis arrhis de non recedendo à contractu, Vel dato annulo sub arrha. Vel etiam addito iuramento de stando promissis. Ita Albert. Magn. in 4. distin. 27. art. 15. & ib. D. Thom. qua. 1. art. 1. Durand. quest. 3. Palud. qu. 1. num 10.

2 QVÆST. Quo pacto definiuntur sponsalia? RESP. Sponsalia sunt futurarum nuptiarum mutua promissio. Ita Albert. Magn. in 4. d. 27. art. 12. ibid. D. Thom. qua. 1. art. 1. Dur. & Palud. habetur cap. nostrates. 30. quest. 5. & L. 1. ff. de sponsali. Quoniam verò hæc sponsalitia promissio, & celebratio fieri potest validè, & inualidè: cum autem inualidè fit, sponsalitia debent nuncupari, ideo exactius definiuntur sponsalia viri, & mulieris nullo naturæ, nec legis impedimento inhabilium de futuro matrimonio contrahendo promissio.

3 QVÆST. Oportetne ad valorem, & obligationem huius promissionis, ut externe declaretur? RESP. Oportet. Ita D. Thom. 2. 2. qu. 87. art. 1. Nam Deus intuetur cor: homo autem, quæ foris patent.

4 QVÆST. Qua externa signa sufficiunt? RESP. Sufficiunt quæcunq; verba, quicunq; nutus, quæcunq; signa. Ita habetur cap. pen. & ult. de sponsalib. Notant ibi Abb. & Præposi. habetur item ca. unico. §. 1. d. de despons. impub. l. 6.

5 QVÆST. Quo pacto est hic contractus celebratus
RESP. Publicè. Ita decrevit Innoc. III. in ca. Cum in
de clandest. desponsas.

6 QVÆST. Quæ etas requiritur ad validitatem contractus
sponsaliorum? RESP. Septennium. Ita decernitur iure
Iureo. L. de sponsalib. 2. ff. de sponsalib. Item iure Canonico
capit. Literas. capit. Accessit. capit. ad dissolvendum de despon-
sal. impub. capitul. Ex parte. de restitut. spolia. Requiritur
tem septennium, tam in sponso, quam in sponsa.
Navar. in sum. ca. 22. num. 29. cum communi Doctore
Septennium autem oportet esse completum. capit. de
capit. sequent. de desponsat. impub. Notant Angeli
num. 5. Gloss. in Clemen. fin. de etat. & qualitat. com-
ter recepta. Ratio est, quia ad hanc promissionem requi-
ritur rationis perfectus usus: hic autem non nisi in
nio advenire solet.

7 QVÆST. Rogo igitur. si constet septennio completo
rationis usum non advenisse: vel ante illud expletum non
esse, an septennio completo, adhuc invalida sint sponsalia
ro non adhuc expleto, teneant? RESP. In priori difficultate
invalida esse sponsalia, tenuit Durand. d. 27. quæ
ad sponsaliorum valorem, non sufficere quemcumque
nis usum, sed qui polleat notitia futurorum, Ceterum
ibid. D. Thom. quæ. 2. art. 1. ad 2. dum ait, maiorem
salia requiri usum rationis, quam ad peccandum
In altera difficultate negant esse vera sponsalia
Iuuenis de sponsalib. Angel. verb. Sponsalia, §. 5. Brun-
de sponsalib. concl. 4. Carrer. libr. 1. de sponsalib. capit. 7.
eorum est, quia in iure absque vlla exceptione, requi-
tur septennium: nam in ætate requisita ad matrimonium
statim excipitur, nisi malitia suppleat ætatem. Ita
nobis, eas attestaciones. ca. Tua nos de desponsa. impub. &
unico eod. tit. in 6. Affirmant tamen D. Tho. in 4. d. 17.
2. ar. 2. ad 7. Sor. ibi. quæ. 2. ar. 2. d. 3. D. Anton. 3. p. tit. 1. ca.
Syl. spons. quæ. 2. cum Hostiensis, & Innoc. quos citat
ca. Iuuenis de sponsal. & ca. 1. 30. quæ. 1. Ratio eorum est
secundum Philosophum li. 1. Physic. Quod parum
nihil distare videtur. In iure vero parum, & nihil
parantur. Quæ quidem pars affirmans decernitur de
genio ca. Iuuenis citat, rogatus de eadem questione.

8 QVÆST. Possuntne parentes tutores, curatores, consanguinei curam infantium gerentes, sponsalia contrahere pro filiis minoribus septennio? RESP. Possunt, sed tantum vrgentissima causa interueniente. Ita Nicolaus Papa in capit. vbi non est. de desponsat. impuber. Ita Barboza 2. pag. 890 Ad hæc vero per parentes sponsalia contrahenda, non requiritur in infante certa ætas, sed quæuis sufficit. Ita L. in sponsalib. 2. de sponsalib. cum ait ad sponsalia non requiri certam ætatem, sic interpretatur legis mentem *Sot. in 4. d. 27. qu. 2. ar. 2. ad 1.*

9 QVÆST. Hæc sponsalia contracta à parentibus ante septennium puerorum, obligantne ipsos pueros? RESP. Minime quidem, sed oportet, vt ipsi pueri septennio expleto, liquidi ostendant se in talia sponsalia consentire. Ita decreuit Bonifac. VIII. cap. unico. de desponsat. impub. Neque tenentur talibus præhabitis sponsalibus consentire ex iustitia, tenentur tamen ex debito honestatis, vt *ibid.* decernitur. Quod idem dicendum est, si sponsalia ab ipsis minoribus sunt celebrata.

10 QVÆST. Quor. & qui sient effectus sponsaliorum? RESP. Duo sunt. Primus est obligatio in sponsis ad contrahendum matrimonium promissum. *capit. ex Liter. capit. Sicut. capitul. Requisit. de sponsalib.* Quanquam sponsalia non fuerint iurata, *capit. De illis 1. de desponsat. impub. capit. iuramenti 22. quæst. 4.* Ita Albert. Magn. in 4. dist. 27. artic. 14. Palud. *ibidem quæst. 1. numer. 13. Sylu. sponsalia quæst. 4.* D. Thom. Et ideo peccat mortaliter, qui legitima causa minime excusante, recedit à fide sponsaliorum simplicium. Ita D. Thom. in 4. d. 27. quæ. 2. ar. 1. ad 2. D. Anto. 3. p. tit. 1. cap. 18. §. 2. Tenentur insuper ad damna restituenda subsecuta ex fracta fide. Ita communiter Doctores Adeo autem obligat huiusmodi simplex promissio, vt non dissoluitur per aliam alteri cum iuramento factam. Ita Abbas, Innoc. Ioann. And. *capit. Sicut. de sponsalib.* Diu. Anton. 3. p. titul. 1. capitul. 18. §. 2. Syluest. *sponsalia. quæ. 7. Cou. 1. p. de sponsal. cap. 4. numer. 3.* Ratio est, quia iuramentum non est vinculum iniquitatis: iniquum autem est, non stare promissis. Secundus effectus est impedimentum publicæ honestatis. *ca. Sponsam. cap. Iuuenis. de sponsal.* Hoc autem impedimentum ex iure nouo Concil. Tride. *sess.*

24. cap. 3. oritur ex solis validis sponsalibus, & primus gradum non excedit. Gradum vero intelligo veritas venem lineam, rectam, inquam, & transversam. Iuxta decretum Bonifacij VIII. ca. 1. de sponsalib. in 6. oritur talis certis sponsalibus.

II QVAEST. Qua poena afficiuntur à iure frangentes sponsalia? R E S P. Iubentur cogi ecclesiastica censura ad hoc. and. III. cap. Ex literis Syluani, de sponsalib. Ede. Præterea eodem tit. si sponsalia iurata fuerint. Hanc tamen censuras ecclesiasticas coactionem sustulit Lucas Alexandri successor. cap. Requisitum de sponsalib. Et contra contraria decisione abierunt Doctores in oppositis opinionibus, teste D. Thom. in 4. d. 27. quæst. 2. art. 1. ad 2. Quod quidem contentio apte componitur dicendo non esse compellendum censuris ecclesiasticis renuentem solum, cum ex futuro matrimonio probabiliter imminet graua damna, nimirum vxoricidium, & similia. In Ant. 3. p. tit. 1. 6. 18. §. 2. Brunel. de sponsalib. con. 16. d. 1. Sorus proxime Cou. 1. p. de sponsalib. cap. 4. num. 5. poena tamen semper est apponenda. ca. De illis, de sponsalib. et in Inter virum. eodem tit. Quod quidem idem dicebatur sponsalibus simplicibus.

12 QVAEST. Quot sunt genera sponsaliorum? R E S P. Sponsaliorum alia certa, alia incerta. Certa sunt, quæ uni tantum puellæ. Incerta sunt, quæ sunt uni & pluribus. Alia absoluta: alia conditionata. Absoluta fiunt, cum solute promittuntur. Conditionata vero, cum sub conditione celebrantur.

13 QVAEST. Quid censetur de sponsalibus conditionatis suntne vera sponsalia? R E S P. Sponsalia conditionata conditio apposita est honesta, & utilis, nec aduersatur substantiæ matrimonij, impleta conditione, sunt vera sponsalia. Ita D. Thom. in 4. d. 27. quæst. 2. art. 1. ad 4. Ant. 3. p. tit. 1. ca. 18. §. 2. Sor. in 4. d. 29. quæst. 2. art. 3. conc. 3. Habent ca. De illis. ca. Per tuas. ca. Super eo. de condit. apposit. Quod vero conditio apposita aduersatur substantiæ matrimonij, sponsalia sunt nulla, etiam subsecuta conditio. Et decernitur ca. fin. de conditioe apposit.

14 QVAEST. Euenire potest, ut apponatur conditio inuisibilis, & inhonesta: ut apponatur etiam conditio impossibilis.

quero, quid censens de talibus sponsalibus? R E S P. Communis opinio docet conditiones turpes habendas esse pro non oppositis, & iudicandum talia sponsalia esse vera, & valida. Ita D. Thom. & Anton. citati. Richard. in 4. d. 28. art. 2. quest. 2. Durand. q. 2. ad 1. Decernitur capitul. de cond. appof. Idem decernitur de conditione impossibili. Verumtamen cum promissio in foro poli non extendatur ultra intentionem promittentis, attendenda est huiusmodi intentio; proinde si promittens nullatenus se voluit obligare, nisi impleta conditione turpi, vel impossibili, ea non impleta, sponsalia sunt nulla, impleta tamen, tenent, & valida sunt. Quidquid in foro fori alij iudicent.

15 QVÆST. Nasciturne ex sponsalibus conditionaris, ante impletam conditionem, impedimentū publicæ honestatis? R E S P. Minime. Ita habetur c. 1. de sponsalib. lib. 6.

16 QVÆST. Estne sponsalitia promissio facta consanguineo sub conditione, si Papa dispensauerit? R E S P. Negant Innocent. Cardin. Abbas. & communiter iuris periti in c. Super eo, de cond. appof. Sylu. matrim. 3. quest. 9. Viçt. de matrim. n. 258. Veruntamen eorum rationes sunt improbables. Añunt enim talia sponsalia esse prohibita. Deinde illam conditionem censerì à iure impossibilem, quippe quæ pendeat à principis voluntate, iuxta L. Continuis. §. Cum quis. ff. de verb. signif. Affirmant tamen Adr. de matrim. qu. 10. ad finem. Couar. de matrim. 2. p. c. 3. n. 7. Viuald. de matrim. nu. 55. probatur, quia illa conditio est honesta, & licita, & Summo Pontifici representata, interueniente causa suscipitur, & in ea dispensatur; ergo si apponatur, & impleatur, valebunt sponsalia.

17 QVÆST. Valentne sponsalia facta per metum? R E S P. Dico primum. Sponsalia simplicia facta per metum grauem, cadentem in constantem virum, nulla sunt. Ita D. Thom. 2. 2. quest. 89. art. 7. ibid. Caiet. Iurisperiti cap. Debitores. de iur. iuran. Ratio est, quia omnis simplex promissio extorta per hunc metum, inualida est. Dico secundum. De sponsalibus iuratis extortis per metum grauem, cadentem in constantem virum, acriter pugnant Doctores. Quod non valeant defendit Sor. in 4. d. 29. q. 1. art. 3. §. aliud deinde. atque tale iuramentum nullatenus

obligare: sicuti non valet professio religionis, neque
summet matrimonium, si fiant cum tali metu. Quod va-
leant, defendit D. Anton. 3. p. tit. 1. cap. 18 §. 1. Gloss. cap.
Abbas Couar. 2. p. de sponsalibus. c. 3. §. 1. nu. 4. Molina
de iust. tractat. 2. disp. 14 §. 9. Ratio eorum est, quia cum me-
tumentum ex parte iurantis absque culpa impleri potest
implendum est. Ideo cap. Debitores. de iur. iur. tenet iuramen-
tum de soluendis vsuris. Denique: Si vero, eodem te-
presse habetur iuramentum, etiam per metum extor-
tum valere, petendamque esse dispensationem
lius.

18 QVÆST. An celebrari possint sponsalia sub pœna
da ab eo, qui promissis non steterit: RESP. Minime. Ita prohi-
betur cap. Gemma. de sponsalib. L. Neque ab initio. C. de
nupt. L. final. Cod. de sponsalib. Ratio est: quia hic contractus
debet esse maxime liber. cap. Requisiuit. cap. Gemma. de
sponsalibus: hanc autem libertatem adimit metus pœna.
Dico secundum. Non tantum contrahentes promittuntur
à iure sponsalia celebrare sub pœna, à seipsis solven-
da: sed etiam prohibentur contrahentium parentes, &
consanguinei suscipientes pœnam à se ipsis soluendam.
Ita Panorm. cap. Gemma. cit. Barth. & communis in L. Tis-
sia, de verb. oblig. Ang. sponsal. §. 14. Prohibentur item ro-
de amici. Ita Ang. proximo loco, & Brunel. de sponsalib. c.
16. declarat. 4. Ratio eorum est, quia auctore Bartholo-
di dict. L. Tissia, propinquus, & valde amicus æquiparantur.
Possunt tamen pœnam huiusmodi apponere extraneis.
Ita Ang. & Brunelus proxime citati. Glossa in L. Tis-
sia. Ratio est, quia adhuc metus pœnæ soluendæ à propin-
quis, & valde amicis, non finit consensum valde ter-
rum, finit vero metus pœnæ soluendæ ab extraneis. Hinc
promissio pœnæ facta à parentibus, propinquis, vel ami-
cis sponsi, aut sponsæ, non obligat in conscientia. In L.
Thom. in 4. dist. 27. quæst. 2. ar. 2. ad 4. D. Anton. 3. p. tit. 1. c.
18. Caiet. verb. sponsalia. Neque firmatur, seu conuincitur
ex iuramento, sub quo fit. Notat Brunel. ex Bartholo. Ra-
tio est, quia illa appositio pœnæ, facta contra legem, et
minimum est peccatum veniale, ut censet Caiet. con-
sponsalia iuramentum vero non est vinculum iniquitatis,
ideo nec illicitæ promissionis. Oppositum censuit Molina

10m. 1. *Iust. tract. 1. disput. 151.* à paritate rationis de iuramento facto latroni de reddendo pretio, pro redimenda vexatione, sub iuramento promisso. Veruntamen non est firmum fundamentum, quia illa promissio facta latroni, non est deficiens ex prohibitione legis humanæ, aut diuinæ: nulla. n. lex prohibet promittere latroni, pro redimenda vexatione: sed solū deficit ex deficiente libero cōsensu necessario ad obligandū promittentem. Promissio autē pœnæ, de qua agimus, est nulla ex prohibitione, cōtra quā peccat, qui pro stando promissis pœnam apponit.

19 QVAEST. *Licetne apponere arrham, hoc est pignus complendi matrimonium, ut notat Gloss. cap. Geminianus, & Doctores in L. Tissia: Res.* Licet. Ita habetur *L. Arrhis, & L. fin. Cod. de spons.* Potest promitti arrha utrinque, hoc est, ab sponso, & sponsa. Ita Bald. Aretin. & Iason in *L. Tissia.* Couar. *de matrim. 2. p. c. 3. §. 7. num. 7.* Potest promitti in qualibet quantitate. Ita Imola, & Iason in *L. Tissia, & Couar. citatus numer. 9.* Completo matrimonio, arrha redit ad dantem. Ita Preposit. & Abb. in *cap. Geminianus Artil. verb. arrha Sylu. ibid. qu. 9.* Qui recipit Arrham, & frangit fidem, reddit duplum. *L. arrhis. L. Mulier. Cod. de sponsalib.* Nisi sit minor viginti quinque annis: si enim minor est, simplum reddere permittitur. *L. fin. Cod. de sponsalib.* Dicitur vero solus ille frangere fidem, ex cuius culpa, & malitia matrimonium non est secutum. Hanc de arrhis doctrinam secundum commune ius, & acceptionem Doctorem, tradit D. Anton. 3. *p. tit. 1. c. 8. Syl. sponsal. questio. 9.* Angel. numer. 17. Dixi secundum ius commune: nam secundum ius peculiare Lusitanæ, & Castellæ appellatur arrha donatio liberè facta ab vno alteri sponso, ante, vel post matrimonium ratum, non consummatum, eo autem consummato, donatus acquirit ius sibi, & suis hæredibus, Ita *libr. 4. Ord. Lusitan. tit. 9. in antiq. & in nouis lib. 4. tit. 47.* In Castella ista donatio non valet ultra decimam partem bonorum facta quo ad excessum. Notat Gomes *L. 50. Tauri. num. 12.* In Lusitania vero ultra tertiam partem dotis *L. 4. Ordin. tit. 9. §. vlt. & in nouis L. 4. tit. 47. §. fin.* Sed hac de re latius Couar. *de matrim. 2. p. c. 3. §. 7. n. 12.*

20 QVAEST. *Quibus de causis soluantur sponsalia?* RESP. Causæ, quæ soluant sponsalia, multiplices sunt. Prima est

mutuus sponsi, & sponsæ consensus volentium se ser-
 gere. Ita habetur *capit. 2. de sponsalib.* quamvis sponsalia
 sint iurata. Ita Palud. *in 4. d. 27. quest. 1. num. 18.* Durand.
 3. *Artil. verb. sponsal. nu. 12.* Nauar. *cap. 22. numer. 2.* Cou-
 5. 2. *de sponsalib.* Couar. 2. *p. de sponsalib. c. 5. nu. 1.* Ratio est
 quia illud iuramentum factum fuit dependenter à volun-
 tate alterius, pro ipsius utilitate: & ideo renuente alteri
 voluntate, & cessante illius utilitate, iuramentum non
 tenet. Si vero consensus non sit mutuus, sed ex vna par-
 te, hoc est, si sponsus solus, vel sponsa sola dicit
 nolo tibi nubere, nube cui volueris, alter quidem potest
 cui velit, nubere: qui vero ex malitia dissentit, minime
 sed adhuc ad alias nuptias pendet ex consensu tacito
 & non consentientis in discessum. Notat Sor. *in 4. d. 27.*
quest. 2. art. 5. §. quintus casus. Secunda causa, est ingressus
 religionis. Nam ingrediente vno sponzorū religio-
 suscipiendo habitum religionis, qui manet in seculo, non
 restat alteri nubere. Ratio est, quia per ingressum illam
 ris ostendit sponsus se velle à sponsalibus recedere. Ita
 Nauar. *cap. 22. numer. 26.* Sor. *d. 27. quest. 2. art. 5. ad 5.* Con-
 uertunt tamen Doctores, an per solum ingressum Reli-
 gionis soluantur sponsalia, etiam quo ad sponsum in-
 gredientem, vero animo experiendi, vtrum sibi hoc
 profiteri. Absolute affirmat Maior. *in 4. d. 27. q. 3. ca. 1.*
 Angel. *ver. sponsalia. nu. 22.* Sylu. *q. 10. Cordub. q. 137.* No-
 gat tamen Palud. *in 4. d. 27. q. 1. nu. 23.* Gabr. *in supp. q. 1.*
 2. *art. 2. casu. 6.* Rich. *art. 2. q. 4.* Durand. *q. 3.* Albert. Mag.
 art. 16. D. Thom. *q. 2. art. 3. ad 1.* Artil. *num. 12.* Couar.
sponsal. 1. p. cap. 5. numer. 11. Viguer. *cap. 16. §. 7. ver. 17.* Fi-
 damentum partis affirmantis est, æquitas rationis: ut
 sicut per professionem soluitur omnino matrimonium
 ratum ex vtraque parte, ita æquum videtur, vt per in-
 gressum religionis soluantur sponsalia vtrinque. Fi-
 damentum vero negantium Doctorum sumitur ex li-
 bera assertentium congruitate sine textu, qui ad hoc pri-
 uilegium non adducitur. Tertia causa, est susceptio sacri
 ordinis. Ita Palud. *in 4. d. 27. quest. 1. num. 21.* Sor. *quest. 2.*
artic. 5. col. 2. Sylu. *ver. spons. q. 10.* Nauar. *ca. 22. numer. 27.* Ra-
 tio manifesta est, quia sacer ordo est impedimentum di-
 rimens matrimonium contrahendum, hoc est, reddit

inha
 dece
 nexi
 voto
 ordi
 trim
 susce
 que
 pecc
 nes f
 miss
 Gab
 Et i
 sum
 tion
 cro
 mo,
 renc
 sup
 tra p
 vot
 lia. I
 vero
 illu
 artic
 iuris
 miss
 ped
 cast
 sus
 casu
 3. p.
 lect
 per
 tale
 mit
 spo
 mir
 one
 libe

inhabilem omnino sacro ordine initiatum ad nuptias, ut decernit Conc. Trid. *sess. 24. can. 9.* tum ratione voti annexi iuxta consuetudinem Ecclesie Latinæ. *c. unico de voto. lib. 6. c. Si quis eorum. d. 32.* tum ratione ipsius sacri ordinis, ut notat D. Thom. *in 4. d. 37. q. 1. ar. 1. Sylu. matrim. 8. qu. 12. Pet. Sot. de matrim. lect. 5.* Ergo sponsalia per susceptionem sacri ordinis omnino soluuntur, quia nequeunt cogere ad nuptias contrahendas. Veruntamen peccat grauiter, qui inscia, aut inuita sponsa sacros ordines suscipit, seque reddit inhabilem ad sponsalitiã promissionem implendam. Ita Palud. *in 4. d. 27. q. 1. num. 21. Gab. qu. 2. ar. 3. D. Anton. 3. p. tit. c. 18. §. 2. Sylu. spons. qu. 7.* Et ideo in foro externo datur actio sponsæ contra sponsum ordinari uolentem. Neque satis est ad hanc obligationem soluendam votum castitatis annexum ordini sacro, cuius oppositum uidetur asserere Sot. loco proximo, quia obligatio promissionis factæ mulieri, antefertenda est statui cœlibatus, cuius obligatio in sponsalibus superuenit, quia non placet Deo promissio facta sibi, cõtra promissionem antea factam homini. *Quarta causa, est votum simplex castitatis nuncupatum ante ipsa sponsalia.* Ita habetur *ca. Rursus, qui clerici, vel uouentes.* Vtrum uero tale votum castitatis simplex soluat sponsalia ante illud facta, non leuis est dubitatio: affirmat Sot. *d. 27. l. 2. artic. 5. D. Antonin. in cap. De illis. de despons. impub. Direct. iuris apud Sylu. sponsal. nu. 7.* Ratio eorum est, quia in promissione sponsaliorum intelligitur illa conditio, nisi impediatur melius bonum: bonum autem est melius seruare castitatem, quam nubere. Negant tamen Archid. *c. Rursus* citato. Palud. *in 4. d. 27. quest. 1. nu. 23. Gab. q. 2. art. 3. casu. 6. Armil. uer. sponsal. n. 12. Nau. c. 22. num. 27. D. Ant. 3. p. tit. c. 18. §. 1. ex opposito fundamento, quia non est electio melioris status coram Deo, in præiudicium tertie personæ. Dico tamen sponsam deobligari à fide data per tale superueniens votum factum à suo sponso. Ratio sumitur ex onere per tale votum illi subsequutum: nam sponsus nequit deinde petere graue onus est foemineæ uerecundiæ semper debirum petere: ab hoc igitur onere, ex sponsi uoluntate tantum orto, se poterit sponsa liberare, alteri nubendo. Dubitant uero Auctores, an pro*

imple-

implendo voto teneatur sponsus profiteri religionem si sponsa nolit liberum illum dimittere in saeculo, et a coelibatu viuat. Affirmat Palud. loco citato. D. Antonius proxime. Nauar. capit. 12. numer. 80. Ratio est, quia tenetur nequit perfecte implere suum votum, cum teneatur reddendo debitum reddere uxori exigenti. Quinta causa dissoluitur subsequens post sponsalia cum Bertha, matrimonio contractum cum Ioanna. Ita habetur cap. Siem ex liter. capit. inter virum. de spons. Dubitant Auctores, an mortuus vir, & viuus adhuc priori sponsa, teneatur sponsus illam habere? Affirmat Vega in sum. lib. 6. casu 125. cum aliis, qui citat. Negat tamen Palud. in 4. d. 2. quasi. 1. n. 8. Alii sponsalia nu. 7. aiuntque sponsalium vinculum perhibens quens matrimonium fuisse omnino solutum. Sexta causa est, fornicatio sponsae sponsalibus superueniens: nam propter eam dissoluntur sponsalia, quo ad obligationem sponsi, etiam iurata. Ita habetur cap. Quemadmodum. de iur. iuran. quamuis sponsa fuerit per violentiam oppressa. Notant Gloss. cit. c. Quemadmodum. Panor. 1. Andr. ib. Angel. verb. spons. numer. 92. Sylu. quasi. o. d. 7. Sot. d. 17. qu. 2. art. 5. casu 7. Ratio sumitur ex gratia sponsi: itidem ex onere irregularitatis, quae inde oritur, ut tenet D. Tho. in 4. d. 33. q. 3. art. 1. ad ult. notat. Cuius de sponsalibus. 1. p. ca. 5. n. 2. neq; obstat innocentia sponsae corruptae, quia etiam propter causas superuenientes in culpa sponsae dissoluntur sponsalia, veluti propter caritatem, ut notat Palud. nu. 31. Maior, Syl. Sot. & Nauar. ubi supra. Dissoluntur etiam sponsalia propter fornicationem, sponsalia praecedentem, quam tempore contractus sponsus ignorabat. Ita D. Antonius. 3. p. tit. 1. cap. 1. 1. Ang. Armil. Sot. loco citato. Ratio est, quia etiam illa praecedens fornicatio est notabiliter ignominiosa sponsae. Dissoluntur etiam per fornicationem spirituales, si est, per apostasiam a fide. capit. Non solum. capit. Iam nauar. q. 1. Tradunt Pal. sup. num. 19. Anton. Sylu. Sot. Nauar. ubi supra. Angel. verb. sponsalia §. 30. In hac vero causa quales sunt sponsus, & sponsa, vterque enim potest a sponsalibus recedere: siue enim fornicatio sponsi temeritate sequatur promissionem, siue aliquoties praecesserit, solum reddit suspectum de non seruanda fide in posterum.

Ira D. Thom. in 4. d. 27. quest. 2. artic. 3. ad 6. Durand. qu. 3. Palud. & Vivald. de sponsalib. numer. 33. Septima causa est, superueniens affinitas: Ira habetur capit. Si quis sponsam 27. quest. 2. capit. Veniens. capit. ex literis. de eo. qui cog. Octaua causa est, orta fama publica de canonico impedimento inter sponfos, quæ nequeat veritate extingui. Ira habetur cap. Super eo, de consang. & affin. Notat ibi Hostiensis cap. Cum in tua. de sponsalib. Tenet. Alb. Magn. in 4. d. 27. art. 16. casu 4. Palud. quest. 1. numer. 27. Angl. verb. sponsal. num. 36. Nauar. cap. 22. num. 27. Hæc autem fama dissoluit sponsalia etiam iurata. Ad sponsalia vero simplicia dissoluenda, sufficit testimonium iuratum vnius personæ fide dignæ, dicentis interuenire inter sponfos consanguinitatis impedimentum. Text. expressus in cap. Cum tua. de sponsalib. Nona causa est, lapsus temporis præfixi in ipso sponsaliorum contractu ad contrahendum: nam e lapso termino, ille per quem non stetit, quo minus contraheretur, non tenetur iam ex vi promissionis ad contrahendum. Ira habetur cap. Sicut ex literis. de sponsalibus. Tradit cum communi D. Thom. in 4. dist. 27. qu. 2. artic. 3. ad 2. Palud. quest. 1. numer. 20. Angel. verb. sponsal. numer. 27. sed in hac causa attendenda est intentio sponforum promittentium. Decima causa, est negatio dotis promissæ, vel alterius conditionis honestæ appositæ non impletio. Ita Ioann. Andr. capit. De illis, de condit. apposit. Syluest. sponj. quest. 10. Angel. numer. 32. Sor. distinct. 27. quest. 2. artic. 5. casu. 5. Undecima causa, est fuga, seu discessus vnius sponsi ad aliam longinquam regionem: nam qui manet, potest alteri nubere. Ita habetur cap. De illis, de sponsal. & ibid. Panorm. Alb. Mag. in 4. d. 27. art. 16. casu 2. Angel. sponsal. num. 26. Nau. ca. 22. num. 26. Controuertunt autè Doctores, an sponsus manens statim post discessum, possit alteri nubere. In iure ciuili taxatum est expectandi tēpus, nimirū biennium pro sponso absente intra eandem prouinciam secundum communem famam, ignorato tamen loco ybi sit. triennium vero pro absente in aliena prouincia. Ita decernitur L. Sape ff. de sponsalib. & L. 2. de repud. In iure vero canonico non est præscriptū tempus; sed standum esse iure Cæsareo, tenent Ioann. Andr., Hostiens. & Anton. in c. De illis citato. & Syl. sponsal.

sal. qu. 10. casu 4. Nam ubi ius canonicum non dispo-
 standum est iure Casareo, vt colligitur ex *ca. 1. de ma-
 oper. nunciatione*, tenentque communiter Canonice. Ce-
 dinalis autem, & Præpositus in eodem cap. *De illis. Maior. c. 4. d. 27. quæst. 3. casu 10. Sot. q. 2. art. 5. casu 10. Couar. de spon-
 sal. 1. p. c. 5. num. 7.* Angel. & alij, iudicis prudentis arbitrio
 negotium relinquunt. Quoniam vero Alex. III. in
ca. De illis, decernit, sponsis ad alias regiones profectis
 berum esse mulieribus relictis ad alia se vota transire
 crediderim iuris determinationem procedere, cum
 sus ex licentia sponsæ; vel urgente necessitate discer-
 cum vero inscia sponsa, seu potius repugante, non
 sponsus occulte, posse sponsam statim ad secundas
 ptias transire, vbi scandalum fuerit nullum. Ratio
 quia per illum occultum discessum, vel vetitam
 tiam, latis sponsus renunciauit iuri suo de impedis
 missis nuptijs, nec dignus est, qui ab sponsa expediat.
Duodecima causa, est grauiissimus morbus superueniens
 sponsalia, vt epilepsia, paralytis, lepra, morbus Gallicus,
 abscissio nasi, cæcitas, vel alia superueniens deformitas.
 Ita habetur *cap. Quemadmodum de iur. iuran. cap. Litem
 coniug. lepros.* Sufficit cæcitas deformis vnus tantum oc-
 li: notat Alb. Mag. in *4. d. 27. ar. 16. casu 2. D. Antonius 31.
 Nau. ca. 2. n. 27.* sufficit amissio ea pulchritudinis, vbi
 tabile tædium gignat sponso; magnamque displicentia-
 ne nuptiæ malum exitum habeant. Ita D. Thom. in *4. d. 27. q. 2. art. 3. ad 3. Couar. de spon-
 sal. 1. ca. 5. nu. 6.* *Decima causa*, est superueniens inimicitia capitalis. Ita Palud. in
 Sylu. *locus citat.* *Decimaquarta causa*, est atrox seueritas
 asperitas morum sponsi, vel sponsæ, antea ignota. Ita
 Abb. c. *Veniens, qui cleric. vel non.* Nau. cum Sylu. in *4. d. 27. Decimaquinta causa*, est superueniens, alterius
 paupertas. Ita Panorm. c. *Quemadmodum de iur. iuran. cap. Litem
 sponsal. casu. 9.* Angel. nu. 33. Nau. c. 2. n. 27. Ratio est, quia
 in tali promissione semper intelligitur conditio, si res
 eodem, aut non multum dissimili statu permaneat.
 Vnde non erit sufficiens ea paupertas superueniens, qua
 qua adhuc remanet dos sufficiens ad leuanda onera
 trimonij: & in hoc sensu vera est sententia Couar. de spon-
 sal. 1. p. ca. 5. nu. 4. & Gloss. dicti ca. *Quemadmodum.* *Duode-*
 cima

sexta causa. est reclamatio impuberis post tempus pu-
bertatis (aliqui addunt, post rationis vsu, sed immerito,
quia sponsalia facta ante rationis vsu sunt ipso iure
nulla, vt *supra* iam ostendi *num. 6.* itaque si impubes ad
annos pubertatis perueniens reclamatur, dicaturque se nolle
stare promissis sponsalibus, sponsalia manent nulla, siue
alius velit, siue nolit. Ita decernitur *capit. De illis citat. ca-*
pitul. A nobis. capit. Attestationes. de sponsat. impub. siue alius
sit pubes, siue impubes, & tenent cum communi Abb. &
præpos. capit. De illis, citato. Neque requiritur alia causa,
sed satis est sola, ipsa voluntaria reclamatio. Ita Panorm.
cit. Sylu. sponsalib. quest. 10. casu 12. Armil. n. 13. Angel. nu.
37. Hostiens. c. De illis, præcipue cum sponsalia non fue-
runt iurata, vt tenet Couar. Imo etiam cum fuerunt iu-
rata, vt voluit Palud. Angel. Sylu. Armil. & Sot. in 4. di-
stinct. 47. quest. 2. art. 5. casu 3. Ratio est, quia ius Canoni-
cum loquitur sine distinctione de sponsalibus, intelli-
giturque illa tacita conditio in talibus sponsalibus, siue
iuratis, siue non iuratis, nisi reclamauerit, cum ad annos
pubertatis accesserit.

21 *QVÆST. Quot regula certa sunt in causis soluentibus*
sponsalia? *RESP.* Duæ. Prima est. Omnis causa superueni-
ens sponsalia, illa soluit, quæ si à principio extitisset, ea
contrahi impediret. Ita Maior. *in 4. distinct. 27. quest. 3. Syl.*
sponsalia. quest. 10. Nauar. capitul 22. numer. 27. D. Thom.
in 4. dist. 27. quest. 2. artic. 3. ad 4. Secunda est, causa dirimēs
mattimonium subsequens, dissoluit sponsalia præce-
dentia. Ita cum communi notat Palud. in 4. distinct. 27. q.
1. numero 29.

De denunciationibus, seu bannis. §. 2.

- 1 *Quot denunciationes sunt præmittendæ.*
- 2 *Quibus diebus sunt faciendæ denunciationes,*
- 3 *Quando sunt faciendæ denunciationes.*
- 4 *Quo in loco sunt faciendæ denunciationes*
- 5 *An denunciationes sunt de essentia matrimonij.*

Medull. Casuum.

D d d

5. An

- 6 An Parochus possit dispensare in denunciationibus.
- 7 An Episcopus, & eius Vicarius possint dispensare in denunciationibus.
- 8 Ex quibus causis possit dispensari in denunciationibus.
- 9 In quibus diebus prohibetur nuptiarum solemnitas.
- 10 An liceat ante denunciations postea habere consummare matrimonium.
- 11 An possit dispensare, ut denunciations factis in diebus feritatis.
- 12 Quod peccatum committit, qui contrahit matrimonium ante denunciations.
- 13 Quantum tempus esse debet inter denunciations & matrimonium.

1 QVÆSTIO. Quot sunt promittenda denunciations banna appellant Doctores? RESP. Tres. Ita Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. Concil. Later. cap. si quis contrahetur. cap. cum inhibito. de clandest. desponsat.

2 QVÆST. Quibus diebus sunt faciendæ denunciations? RESP. Tribus diebus festis continuis. Ita Concil. Trident. sess. 24. c. 1.

3 QVÆST. Quando sunt faciendæ denunciations inter missarum solemnitas. Ita Concil. Trident. sess. 24. c. 2.

4 QVÆST. Quo in loco sunt faciendæ denunciations? In parochia, ubi habitant contrahentes, si vero habitent in duabus, in duabus faciendæ sunt. Ita fieri præcipitur in Constitutionibus Bracharensis diocesis tit. 8. cap. 1. & Conimbricensis tit. 9. const. 2. declaravitque Congregatio Cardinalium.

5 QVÆST. Suntne hæ denunciations de essentia matrimonij? RESP. Minime. Ita Rosas in Epitome de suc. capit. 2. numer. 22. Guter. de iuran. 1. p. capit. 31. n. 25. Matiezo. in Bull. tit. 1. Sarmiento libr. 1. select. cap. 6. numer. 7. Nauat. cap. 11.

numer. 70. & c. 16. nu. 36. Roland. tom. 3. consil. 93. num. 23.
Cenedus in collect. 1. p. collect. 58. numer. 2.

6 QVAEST. Potestne parochus ex causa has denunciations
omittere, vel pauciores tribus faceret. RESP. Minime. Ita
Nau. li. 4. const. tit. de clandest. denunciat. consil. 1. & in sum. c.
22. n. 70.

7 QVAEST. Potestne Episcopus, aut illius prouisor, seu Vica-
rius Generalis in his denunciationibus dispensare, ut vel omit-
tantur omnes, vel pauciores fiant ante matrimonium contra-
ctum. RESP. Potest. Ita Palud. in 4. d. 28. quest. 2. nu. 21.
decreuitque Conc. Trid. citato loco.

8 QVAEST. Ex quibus causis potest Episcopus, aut illius Vi-
carius generalis in denunciationibus dispensare? RESP. Iuxta
Conc. Trid. si timeatur, quod aliqui malitiose matrimo-
nium impediant. Deinde si nobilis nubit ignobili, diues
pauperi, senex adolescētula. Ita Palud. in 4. d. 28. quest. 2.
numer. 19. Sor. quest. 1. art. 2. dylu. matrimon. 6. quest. 7. Præ-
terea, quando contrahentes habiti sunt pro veris coniu-
gibus, & pudeat detegere impedimentum. Ita citati Do-
ctores, & Segura in direct. c. 14. nu. 6. Nauar. ca. 16. num. 38.
Denique si instet tempus, in quo prohibetur nuptiarum
solemnitas.

9 QVAEST. In quibus diebus prohibetur nuptiarum sole-
mnitas? RESP. Prohibetur à primo die aduentus, vsque ad
diem Epiphaniæ, & à feria 4. cinerum, vsque ad octauam
Paschæ inclusiue. Ita præcipit Conc. Trident. sess. 24. c. 10.
de reform.

10 QVAEST. Licet illis, cum quibus dispensatum est in de-
nunciationibus, statim consummare matrimonium. RESP. Mi-
nime. Ita præcipit Concil. Trid. loco proximo. Sed ante cō-
summationem facienda est tria denunciatio, nisi aliter
visum fuerit Episcopo: hoc enim ipsius prudentiæ relin-
quitur. Adnotat Tolet. libr. 7. c. 19. nu. 1. Peccatque letha-
liter, qui contra hoc decretum Concilii matrimonium
consummat. Ita Nau. c. 16. n. 36. & Instructor. 1. p. c. 87.

11 QVAEST. Potestne Episcopus dispensare, ut hac tria de-
nunciatio fiat tribus feriæ diebus? RESP. Minime. Ita declara-
uit Congregatio Cardinalium. Nam Episcopus non est
supra Concilium. Concilium vero iubet, ut fiant tribus
diebus festis.

12 QVAEST. Peccatne, qui omissis denunciationibus contra-
hit matrimonium? RESP. Peccat lethaliter. Ita Nauar. ca
19. nu. 36. Instruct. 1. p. c. 86. Nisi vigeat necessitas iustitiam
mortis pro accipienda in coniugem concubina ad fac-
faciendum famæ, aut filios legitimos relinquendum, ne
oporteat ad nubendum viro æquali, qui aliter decessit
voluntatem mutabit, vt notat Instruct. Auctor loci
sato.

13 QVAEST. Quod tempus esse debet inter denunciationes
& matrimonium? RESP. Soli quatuor menses: nam qui
denunciationibus habitis intra quatuor primos me-
ses non contraxerunt matrimonium, nequeunt con-
trahere, nisi præmissa iterum trina denunciatione. In-
clarauit congregatio Cardinalium.

CAPVT XVII.

De matrimonio, quatenus est Sacra-
mentum, §. 1.

- 1 An matrimonium sit sacramentum.
- 2 Quis autor fuit sacramenti matrimonij.
- 3 De materia, & forma sacramenti matrimonij.
- 4 De ministro sacramenti matrimonij.
- 5 De peccato ministrantium hoc sacramentum.
- 6 Quando instituit Christus Dominus hoc sacramen-
tum.
- 7 De effectu huius sacramenti.
- 8 Qua dispositione accedere quis debet ad matrimo-
nium contrahendum.
- 9 Quæ sunt de essentia sacramenti matrimonij.
- 10 Quæ presentia parochi sit necessaria.
- 11 Qui parochus adesse debet matrimonio.